

Veronica Rehn-Kivi sv m.fl.

Lagmotion med förslag till lag om ändring av 2 kap. i hälso- och sjukvårdslagen

Till riksdagen

MOTIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Seniorrådgivning hör till viktiga förebyggande tjänster inom social- och hälsovård. Kommunerna (i framtiden välfärdsområden) har dock inte en skyldighet att erbjuda seniorrådgivning. Varje kommun kan själv avgöra ifall denna tjänst ska erbjudas invånarna. I vårdreformen strävar man efter att göra vården mera jämlik i hela landet och satsa mera på förebyggande tjänster. Därför föreslås det att det i lagen införs en skyldighet att erbjuda seniorrådgivningstjänster.

MOTIVERING

Den åldrande befolkningen och förändringen i åldersstrukturen anses ofta vara en utmaning för det finländska samhället. Det att livslängden ökar är ändå en av mänsklighetens stora bedrifter och något att glädjas över. År 2023 kommer vi i Finland att ha cirka 636 000 personer som är över 75 år vilket motsvarar cirka 11 procent av befolkningen. Livslängden ökar tack vare en god utbildningsnivå, reglerade arbetsförhållanden, tillräcklig fritid, hälsosammare levnadsvanor, en god sjukvård och ett fungerande socialskydd. Allt fler äldre har framför sig upp till tjugo eller till och med trettio levnadsår efter pensioneringen. De flesta både vill och klarar av att bo kvar i sitt eget hem livet ut om vardagen känns meningsfull och funktionsförmågan bibehålls. Därför är det otroligt viktigt att vi i ett tidigt skede och på alla sätt stöder de äldres välmående och deras förutsättningar att bo hemma. Det är både humant och sparar på samhällets kostnader.

Trots att den äldre inte lider av någon underliggande sjukdom försämras den fysiska konditionen med tiden och vanliga hälsoutmaningar för seniorer inkluderar olyckor, sömnlöshet och olika mentala problem. En i grunden frisk person kan lida av omedvetna brister i hälsan såsom diabetes, högt blodtryck eller en underliggande infektion, som kan förorsaka allvarliga hälsorisker och behov av omfattande sjukvård om de inte upptäcks i tid. En äldre anhörig som till synes är aktiv och vid god vigör kan de facto lida av ensamhet, depression och otrygghet i sitt hem. Dessa hot mot den äldres hälsa och möjligheter att klara av vardagen kunde lätt förhindras genom förebyggande hälsokontroller, samtal med sakkunniga och tillräcklig information.

Enligt regeringsprogrammet 2019—2023 vill man genom rätt riktad service förstärka olika åldersgruppers förmåga att ta hand om sitt välmående och sin hälsa. Målet är att de friska levnads-

Lagmotion LM 21/2022 rd

åren ökar, funktionsförmågan förbättras och servicen fungerar i rätt tid och effektivt. Regeringen vill utöka handledningen av levnadsvanor, information och servicerådgivning och genomföra riktade kontroller av de äldres välmående och stödbehov. Personer som går i pension ska särskilt beaktas.

För tillfället har kommunerna inte en skyldighet att erbjuda en i lagmotionen avsedd service. Flera kommuner i Finland har ändå självmant gått in för att införa seniorrådgivning för sina äldre invånare. Rådgivningen har ofta verkställts genom att man kallat in en hel årskull till hälsokontroll och diskussioner kring stödbehov och boende.

En av dessa är Brahestads ekonomiska region, som i över 15 år med framgång har idkat vuxenrådgivning som ett medel att stödja den äldre befolkningen och samtidigt förebygga behovet av dyra vårdformer. Under rådgivningsbesöken har man gått igenom kundens fysiska, psykiska och sociala situation och gett fortsatta anvisningar utgående från behovet. Vuxenrådgivningen har varit populär och cirka nio av tio av dem som kallats till besöket har deltagit. En kontroll av livssituationen i övergångsskedet mellan arbetslivet och pensioneringen har varit lyckad. Erfarenheten har visat att vuxenrådgivningen ur ett nationalekonomiskt perspektiv är meningsfull verksamhet.

I Finland råder det en stor samstämmighet över att äldreomsorgen måste utvecklas och förbättras. Samtidigt vill man med social- och hälsovårdsreformen göra vården jämlik i hela landet, oberoende av invånarnas boningsort eller sociala ställning. De nya välfärdsområdena har stora utmaningar med att klara av den mängd olika uppgifter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet som tilldelats dem samtidigt som finansieringen för verksamheten är knapp. Därför är det viktigt att man satsar på förebyggande åtgärder som i det långa loppet sparar på dyra vård- och sociala kostnader. Genom att i ett tidigt skede få en uppfattning om den äldre befolkningens mående i välfärdsområdet samt vilket stödbehov de har nu eller senare kommer att få, kan långsiktiga planer göras upp. En vårdplan gagnar den enskilda individen och en helhetsplan som grundar sig på rätta uppgifter om stöd- och vårdbehovet inom äldreomsorgen, underlättar hela välfärdsområdets arbete.

Då vi upprätthåller de äldres funktionsförmåga och kognitiva färdigheter kan vi skjuta upp behovet av omfattande vård. Alla våra seniorer och äldre medborgare har rätt till samma möjligheter till god service och rätt vård.

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande lagförslag:

Lag

om ändring av 2 kap. i hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) en ny 15 a § som följer:

Lagmotion LM 21/2022 rd

15 a §

Rådgivningsbyråttjänster för seniorer

Ett välfärdsområde ska ordna rådgivningsbyråttjänster för de invånare i välfärdsområdet som har gått i ålderspension och inte längre omfattas av företagshälsovården. Tjänsterna ska ordnas senast då personen fyller 70 år.

Rätten till seniorrådgivningsbyråttjänster börjar det kalenderår då förutsättningarna för tjänsten uppfylls.

Till rådgivningsbyråttjänsterna hör

- 1) rådgivning, hälsokontroll, utredning av servicebehovet, styrning till undersökning och/eller vård, och därefter uppföljningsbesök enligt individuellt behov,
- 2) att främja den äldres fysiska och psykiska välbefinnande, funktionsförmåga och hälsa samt stödja sunda levnadsvanor,
- 3) att främja en trygg hemmiljö för den äldre.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2023.

Lagmotion LM 21/2022 rd

Helsingfors 19.4.2022

Veronica Rehn-Kivi sv
Pia Kauma saml
Hanna-Leena Mattila cent
Bella Forsgrén gröna
Sofia Virta gröna
Jouni Ovaska cent
Kim Berg sd
Riitta Mäkinen sd
Arto Pirttilahti cent
Tuomas Kettunen cent
Mikko Kinnunen cent
Pasi Kivisaari cent
Hanna Huttunen cent
Hilkka Kemppi cent
Eeva Kalli cent
Petri Honkonen cent
Juha Sipilä cent
Markus Lohi cent
Esko Kiviranta cent
Hannu Hoskonen cent
Anne-Mari Virolainen saml
Sinuhe Wallinheimo saml
Ville Kaunisto saml
Sofia Vikman saml
Jaana Pelkonen saml
Janne Sankelo saml
Sari Multala saml
Heikki Autto saml
Kari Tolvanen saml
Markku Eestilä saml
Mats Löfström sv
Sandra Bergqvist sv
Eva Biaudet sv
Merja Kyllönen vänst
Satu Hassi gröna
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Päivi Räsänen kd
Pekka Aittakumpu cent
Kaisa Juuso saf
Jukka Mäkynen saf
Jari Kinnunen saml
Sari Sarkomaa saml